

ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА СЛУЖБА КРУШЕВАЦ доо

37000 Крушевац, Чолак Антина 41, тел: 037 427 811 факс: 037 421 912

e-mail: kontakt@poljostanica.com

Број 10
Година II
Крушевац
05.10.2009.год.

БИЛТЕН

ПОЉОПРИВРЕДНЕ СТРУЧНЕ САВЕТОДАВНЕ СЛУЖБЕ

Ратарство

ТЕХНОЛОГИЈА ГАЈЕЊА ПШЕНИЦЕ

Најважнији фактори у производњи пшенице су :

1. Сорта
2. Време и густина сетве
3. Ђубрење

Сорта је носилац приноса и квалитета. **Време сетве** је фактор који највише утиче на принос. Ниједна агротехничка мера не може компензовати оптималан рок сетве. Оптимални рок за сетву је од 15- 25 октобра .Успех у производњи зависи од **избора сорте**. За подручје Расинског округа најбоље су следеће сорте : РЕНЕСАНСА, ЕВРОПА – 90, ПОБЕДА, РУСИЈА НС РАНА 5.

РЕНЕСАНСА

- средње рана сорта
- добре отпорности на зиму
- толерантна на полегање
- садржај протеина 13 %
- веома приносна
- адаптибилна

ПОБЕДА

- средње касна сорта
- одлична отпорност на зиму
- добра толерантност на полегање
- садржај протеина 12-15%
- веома родна и
- одличног квалитета

ЕВРОПА – 90

- средње рана
- добра отпорност на зиму
- отпорна на лему
- садржај протеина 12 – 14 %
- адаптибилна

Густина сетве зависи од сорте и рока сетве. Новосадске сорте пшенице се добро бокоре тако да их треба сејати од 250 – 280 кг/ха. Повећање густине се препоручује само у случају кашњења са сетвом.

Ћубрење : Примена фосфора и калијума (PK) се искључиво врши уношењем у земљиште са основном обрадом земљишта . Површинска примена нема никаквог ефекта.Неопходно је извршити анализу плодности земљишта да би се утврдио садржај хранљивих елемената и према томе утврдила количина NPK и азотних ђубрива.

Предсетвена припрема је важна за квалитетну сетву,брзо и уједначено ницање усева зато њу треба изводити по принципу «тврда постеља-мек покривач» .

НАПОМЕНА:

Само употреба **декларисаног семена** може донети успех у производњи.

Дипл.инж.Радојка Николић

Заштита биља

ПРИПРЕМА СКЛАДИШТА ЗА КУКУРУЗ

На подручју Расинског округа почела је берба кукуруза.Обавештавамо пољопривредне произвођаче да пре уношења кукуруза, односно лагеровања,треба припремити складишни простор за кукуруз. Кукуруз се обично лагерује у силосима,таванима,магацинима и другим складиштима.

Напред наведена складишта треба испразнити и то тако што ћемо одстранити прошлогодишње остатке лагерованог кукуруза.После овог механичког чишћења складишта, изводи се «хемијско чишћење» тј.влажна дезинсекција којом се врши уништавање присутних штеточина-инсеката који су заостали на разним местима складишта.

За ову намену,односно третирање складишта,препоручујемо један од инсектицида:

- На бази **MALATIONA** препарати су: **DASTICID SPECIAL,ETIOL SPECIAL,ETIOL TEЃNI,MALATION** и др.Они се примењују у концентрацији 0.3% и то два дана пре уношења кукуруза.
- На бази **PIRIMIFOS – METIL** препарат је **ACTELIC** који се примењује у количини од 0.75 –1.25 мл³ на м² површине складишта и то два дана пре уношења кукуруза.

- На бази **DIHLORVOS-a** препарати су: **DIFOS E-50, DININ** и др. Ови препарати се примењују у количини 50-100 мл на 100 м³ празног складишта и то два дана пре уношења кукуруза, на температури изнад 15°C.

ОПШТЕ УПОЗОРЕЊЕ:

Пољопривредним произвођачима се препоручује да се придржавају упутства о примени инсектицида уз мере предострожности о заштити људског здравља као и животне средине.

Дипл.инж. Драгољуб Милосављевић

Сточарство

СИЛИРАЊЕ ВИШЕГОДИШЊИХ ЛЕГУМИНОЗА

Повољне временске прилике у октобру и новембру омогућавају бујање трава и легуминоза (луцерке и детелине), па такву масу треба адекватно припремити и искористити у исхрани преживара. С обзиром на високу спољну влагу ваздуха и јаке јутарње росе врло тешко се може припремити квалитетно сено од ове легуминозне масе. Адекватан начин спремања квалитетне кабасте сточне хране од луцерке и детелине у овом периоду је **силирање у џаковима**.

Луцерку или детелину треба покосити и оставити да провене два сунчана дана како би се ослободила сувишне влаге. Након тога у најтоплијем делу дана покошену масу треба скупити и припремљеним сило-комбајном (PICK-UP уређајем) исецкати на одреске дужине 2-3 цм. Тако припремљену масу најбоље је пре убацивања у џакове измешати са кукурузном прекрупом, које треба додати **7-10%** од укупне масе луцерке. Могуће је кукурузну прекрупку додавати наизменично, слој луцерке па слој прекрупке и тако до врха џака уз обавезно гажење. Џакови се након доброг сабијања масе затворе и оптерете песком, земљом или било којим другим теретом. Џакове обавезно заштити од могућег замрзавања масе.

Након **40 дана** могуће је почети са коришћењем силаже и луцерке у исхрани говеда и оваца. Индикатор јесмо ли направили добру силажу луцерке је да силажа пријатно мирише (нема киселкаст мирис) а боја је светло зелена.

Дипл.инж. Бобан Росић

МЛЕЧНОСТ И МУЖА КОЗА

Млечност коза је од највећег значаја. Условљена је могућношћу постизања високе дневне производње и дужине лактације, која траје преко 300 дана и врло дуго се одржава на истом нивоу.

Мужа може да почне одмах после јарења, искључујући првих 7 дана кад се лучи колострум (који обавезно треба да посиса јарад). Коза постиже максималну млечност у првој четвртини лактације, односно са 15-75 дана по јарењу, зависно од расе. Зато би било врло корисно да се козе музу и у том периоду. Међутим, то је време кад сиса јарад, па би тада мужа дошла у обзир једино при раном одлучивању јаради. Трајање лактације у коза је врло дуго. На око један и по месец пре јарења, зависно од кондиције, козе треба постепено засушити.

За повећање млечности сем **генетских фактора**, врло су значајни **спољни фактори** а посебно: исхрана, нега, држање, здравствено стање, начин муње, физиолошки фактори и др.

Коза посебно негативно реагује на **лош смештај**. У мрачним, непроветреним, влажним и промајним просторијама, при узнемиравању и изненадним променама, млечност нагло опада.

На производњу млека, такође, утиче и **начин муње** као и број дневних муња. Муња мора да се обави што брже и потпуније, да би се добила већа количина млека и млечне масти, а избегло обољење вимена као последица непотпуног измузивања. Процењује се да при свакој муњи коза, око **70%** млека стоји на расположењу музачу. То је оно млеко које се из горњег дела вимена спустило у велике канале и цистерну вименаи које се даље креће дејством сопствене тежине. Преосталих око **30 %** млека је у алвеолама и великом броју врло малих канала у горњем делу вимена. Ово млеко може да се измузе само унутрашњим подстицајем, а изазива га хормон **окситоцин**, који преко крви доспева у виме и ширећи алвеоле и мале канале, омогућава спуштање преосталих **30 %** млека у велике канале и цистерну вимена. Будући да се овај хормон разара за 2 – 3 минута, то је врло важно да се муња обави брзо и максимално искористи његов ефекат. Лош поступак са козом за време муње да спречи лучење окситоцина и изазове појаву другог хормона, **адреналина**, који производе надбубрежне жлезде. Адреналин спречава долазак окситоцина у виме или неутрализује његову функцију на самом почетку, тако да преосталих **30 %** млека нема могућности да из алвеола и малих канала стигне до сисиних канала, па се каже да коза «задржава» млеко.

Одмах после завршене муње, поново почиње активност млечне жлезде. Тај ритам се одржава 16 часова, а потом се упорава. Зато је неопходно да се обави муња у том року. Уобичајено је да се козе музу два пута дневно, ујутру и увече.

Пракса је показала да се у јутарњој муњи добије више млека него у вечерњој али је мање масно. Подневном муњом би се стимулисала производња млека и повећала за око **10 %** у односу на обе дневне муње. Ово се може предложити тамо где је мањи број коза ако то дозвољава радна снага.

Муња је врло важан, али тежак и свакодневно неопходан посао. Пре муње треба отклонити све лоше услове у просторијама и осигурати мир козама, и то како у случају ручне тако и с машинском муњом, настојећи да се муња сваке козе обави што брже и што потпуније.

Муња коза се обавља **ручно** или **машински**. Ручна муња може бити позади или са стране, а свака од њих има своје присталице. Негативно им је што муња позади омогућава да балега доспе у млеко, а муња са стране да коза ударом ноге проспе суд с млеком или да рогом удари музача. Ручна муња је најраширенија а код нас још увек једина. У земљама с млечним козарством, све се више користи машинска муња. Замена ручне муње машинском условљена је следећим факторима:

- а) величином стада, јер не би морала да дође у обзир ако је стадо мање од 40 коза
- б) радном снагом, јер недостатак радне снаге или скупа радна снага захтева поједностављивање посла и бољу организацију рада
- ц) условима рада, јер се применом машинске муње рад много олакшава.

Машинска муња може да се примени у свим предложеним системима гајења, уколико одгајивач сматра да му је потребна, а нарочито у стадима са већим бројем коза. Постоје два велика типа машина за муњу коза. Основна им је разлика што се у једном случају ради о линијском а у другом о ротационом систему који се за козе показао бољи. У оба случаја има већи број типова. Код ручне и машинске муње, муња траје подједнако и зависи од количине млека, па код млечних коза траје два до два и по минута, а код слабо млечних један минут и мање.

Дипл.инж. Драган Гуњак

БОЛЕСТИ КОЈЕ СЕ ПРЕНОСЕ СЕМЕНОМ ЖИТАРИЦА

Упозорење ратарима!!!

Уочи предстојеће сетве житарица намеће се потреба коришћења здравог семенског материјала у погледу болести које се преносе на овај начин, а у првом реду главнице (**Tilletia spp.**). Већ дужи низ година значајна количина пшенице у производњи заражена је проузроковачем главнице, што изазива економске штете због умањења приноса, а заражена пшеница се не сме користити за исхрану људи и животиња.

Међутим, из године у годину, нарочито код мањих робних произвођача (којих је већина) понавља се све учесталија појава коришћења не декларисаног семена. Овако семе пореклом је од самих робних произвођача меркантилног жита. Поред низа лоших особина таквог семенског материјала (лоша клијавост, губљење сортних својстава, велики удео нечистоћа итд.), које се директно одражавају на принос, готово редовно се као проблем јављају и болести жита које се преносе семеном. Произвођачи који се и даље опредељују за коришћење сопственог семена потребно је запрашити такво семе једним од препарата: **Mankogal-FS, Mankohem-FS, Mankogal-S, Bevesan 60-S, Dividend 030-FS, Vincit -F, Vitavax 200-FF, Royal FLO, Raxil 060-FS, Semesan extra prah, Bevevax, Akord 060-OD.**

Такође је потребно упознати пољопривредне произвођаче са техником примене ових средстава. Само хомогено (равномерно) нанешено средство даје адекватну заштиту. У пракси су се мешалице за бетон (уз обавезне мере заштите на раду) показале као врло добре. Такође пажњу треба обратити и на прописану количину воде односно пива, коју је потребно додати средству, као и отклањањем нечистоћа из жита планираног за сетву.

ОПШТЕ УПОЗОРЕЊЕ: Пољопривредним произвођачима се препоручује да се придржавају упутства о примени инсектицида уз мере предостожности о заштити људског здравља као и животне и радне средине.

Дипл.инж. Драгољуб Милосављевић

ПСС КРУШЕВАЦ